

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 173/16

KLAGER: Mina Gabel Lunde
ADRESSE:
PUBLIKASJON: Morgenbladet
PUBLISERINGSDATO: 24.06.2016
STOFFOMRÅDE: Media
SJANGER: Intervju
SØKERSTIKKORD: Kildekritikk og kontroll av opplysninger, saklighet og omtanke, skille fakta fra kommentar, rette feil, samtidig imøtegåelse, tilsvaret
REGISTRERT: 28.06.2016
BEHANDLET I PFU: 27.09.2016
BEHANDLINGSTID: 89 dager
KLAGEGRUPPE: Fagperson (journalist)
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER: Parallele klagesaker mot flere redaksjoner (170–173/16, og 175–180/16).

SAMMENDRAG:

Morgenbladet publiserte **fredag 24. juni 2016** et intervju med ansvarlig redaktør i Medier24, i etterkant av at han hadde funnet frem til og omtalt at en tidligere DN-journalist sto bak den anonyme Twitter-kontoen @fruhjort. Artikkelen hadde tittelen «**En mann med et medium**», og i ingressen sto det:

«SATIRE er bra, mener enmannsbedriften Gard Michalsen. Men hvis noe ikke kan skrives under fullt navn, bør det vel neppe skrives anonymt heller.»

I brødteksten het det:

«Gard Lehne Borch Michalsen er mannen bak medienettstedet Medier24. Denne uken har han skapt en aldri så liten furore ved å avsløre at pseudonymet Emma Deer, som tvitrer skarpt, men også brutalt på kontoen @fruhjort, ikke er noen generelt pressehatende og ensom tvitrer, men selv journalist: Dagens Næringslivs Mina Gabel Lunde – som selv hevder hun bare er en av seks personer bak Twitter-kontoen, men ikke vil avsløre hvem de andre er.»

Det fremgikk også hvordan Medier24 skal ha funnet frem til DN-journalisten:

«Avsløringen har Michalsen foretatt i samarbeid med VGs Anders Giæver, en av de tøffest omtalte på @fruhjorth, blant annet ved å sende ut en tilsynelatende massemelding som i virkeligheten bare kunne leses av Ghabel Lunde, for så å oppdage at den straks ble kommentert av @fruhjort. Som det heter: *Gotcha!*»

Videre ble det opplyst at Medier24 hadde publisert saken **«komplett med dokumentasjon av hele fremgangsmåten»**, noe Michalsen kommenterte var viktig ettersom saken ville reise kritikk. Morgenbladet spurte også **«hva som er i veien med at det er en litt røff og tøff tone på Twitter»**, hvorpå Michalsen svarte:

«- Det har jeg sagt klart fra om: Mye av det som står på denne kontoen er både morsomt og kanskje til og med på sin plass. Men det er forskjeller mellom ting. Altså: Anonym satire kan vel for så vidt være greit, men å gå derfra til som journalist å tvitre anonymt om intervjuobjekter, kolleger og sjefer, og så videre?»

Ettersom artikkelen var et intervju av **«enmannsbedriften Gard Michalsen»**, ble det også brukt god plass på å presentere denne bedriften. I denne sammenheng het det blant annet:

«Medier24 har tre hovedmål, står det på hjemmesidene: først med de siste og viktigste nyhetene, levere mye småstoff og notiser, og i tillegg ha et antall gode og gjennomarbeidede reportasjer og intervjuer. Det må kunne kalles ambisiøst for én mann alene: Twitter-kontoen @fruhjorth var jo seks - i hvert fall ifølge Mina Ghabel Lunde.»

I artikkelen ble det også stilt spørsmål ved om DN-journalistens karriere var ødelagt:

**«Tilbake til ukens snakkis: Mina Ghabel Lunde tvitret selv - som Emma Deer - at hun kunne ikke skrive det hun skrev og fortsatt stå i den jobben hun hadde. Og nå er hun altså avslørt.
- Så, Michalsen, har du ødelagt en ung og lovende kvinnelig journalists karriere nå?
- Hva kan jeg si til det? Det var jo ikke målet å 'ta' noen eller ødelegge noen. Det vi har gjort, og som journalistikk bør gjøre, er å ta opp og skrive om noe som ikke har vært bra. Så kan jeg også si at sakens omtalte kanskje kunne håndtert dette litt annerledes.»**

Artikkelen var for øvrig utstyrt med en faktaboks om @fruhjort-saken, der det blant annet sto:

«Gjennom et samarbeid med VGs kommentator Anders Giæver har Gard Michalsens Medier24 lurt Ghabel Lunde i en felle.»

Artikkelen ble publisert både på papir og nett, og **tirsdag 5. juli 2016 ble nettartikkelen også oppdatert og følgende opplysning lagt til:**

«Saken er oppdatert 5. juli klokken 10.02 med retting av faktafeil.»

I første papirutgave etter dette, **fredag 8. juli 2016**, publiserte Morgenbladet også følgende rettelse:

«I et intervju Nr 24/ 24. juni, i forbindelse med et intervju med Gard Michalsen, redaktør av Medier24, skrev Morgenbladet at Medier24.com avslørte at journalist Mina Ghabel Lunde sto bak den anonyme Twitter-kontoen @fruhjorth etter at hun

kommenterte en Facebook-oppdatering som var satt opp slik at den bare kunne leses av Ghabel Lunde selv. Dette er upresist: Flere enn Ghabel Lunde kunne lese den omtalte Facebook-oppdateringen, selv om hun var den eneste av et utvalg personer Facebook-kontoens innehaver, Anders Giæver, og Gard Michalsen, mistenkte for å være @fruhjorth. Ifølge Ghabel Lunde var hun en av flere som benyttet seg av Twitter-kontoen @fruhjorth, og noe annet er ikke dokumentert.»

KLAGEN:

Klager er den omtalte, tidligere DN-journalisten, Mina Ghabel Lunde.

Innledningsvis i klagen gjør hun rede for hva som skjedde før Medier24s publisering, som var den første publiseringen i mediene om saken, og som Morgenbladet refererer til. (Se den parallelle klagesaken, sak 170/16, for denne bakgrunnsinfoen.)

Etter den detaljerte innledningen om hva som skjedde forut for publisering, kommer klager inn på hvilke punkter i Vær Varsom-plakaten (VVP) hun mener Morgenbladet har brutt og hvorfor.

Klager viser til følgende VVP-punkter:

- 3.2 (kildekritikk og kontroll av opplysninger)
- 4.1 (saklighet og omtanke)
- 4.2 (skille fakta fra kommentar)
- 4.7 (identifisering – senere *frafalt*)
- 4.13 (rette feil)
- 4.14 (samtidig imøtegåelse)
- 4.15 (tilsvar)

VVP 3.2/4.13/VVP 4.14/4.15

Klager reagerer på Morgenbladets kildebruk og -kritikk, og konstaterende ordvalg og påstander: «Kilden er øyensynlig ene og alene Gard Michalsen, muligens også med Giæver i kulissene, og Morgenbladet gir ikke inntrykk av selv å ha gjort noen form for research før de slår fast at Michalsen har "avslørt" at jeg, navngitt, står bak kontoen[.]» Klager viser også til Morgenbladets formulering om at hun skal ha tvitret «som Emma Deer – at hun kunne ikke skrive det hun skrev og fortsatt stå i den jobben hun hadde», noe hun heller ikke kan se at redaksjonen har dokumentert.

Klager skriver: «Mens Michalsen har "avslørt", "hevder" jeg at jeg er en av seks. Påstanden til Michalsen – som er eneste kilde i saken – vektlegges og bekreftes av Morgenbladet og [journalist] Midttun, mens det sås tydelig tvil om sannhetsgehalten i det jeg "hevder". Jeg kan verken se bredde, relevans, kritisk valg av kilder (det er kun én kilde som blir trodd på alt han sier om et annet navngitt menneske) eller tegn på at Midttun eller andre i Morgenbladet har tilstrebet å kontrollere at opplysninger de gir er korrekte.»

Klager viser blant annet til at omtalen av metoden som ligger til grunn for «avsløringen», er feilaktig, og at en telefon til henne «eller en av Giævers andre over 1400 venner som kunne se statusen – [ville] avdekke at påstanden om at den kun var synlig for [klager] var ren faktafeil, en belastende for [klager] sådan». Klager opplyser: «Hadde Midttun tatt seg bryet med å stille kritiske spørsmål til Michalsen, eller igjen ringe meg, så ville han fått vite at

Michalsen sendte en privat melding til @fruhjort-kontoen - etter at den ønskede reaksjonen på den såkalte Facebook-fellen lot vente på seg - der han oppfordret den anonyme kontoen til å se på og reagere på Anders Giævers siste status, som altså var en felle. Videre ville han fått vite - og kanskje også dokumentert - at ingenting av dette fungerte. Dermed ville han, dersom han og Morgenbladet setter sannhetsgehalt i sine saker høyt, spart seg for både avsnittet og den i favør av Giæver og Michalsen triumferende konklusjonen "Gotcha!"»

Når det gjelder det klager mener er feil i artikkelen, opplyser hun å ha tatt kontakt med Morgenbladet dagen etter publisering, per epost, der hun gjorde redaksjonen oppmerksom på feil, og også at hun ikke hadde blitt kontaktet for mulighet til å kommentere saken. Klager opplyser at hun (ved innsending av klagen) ikke har fått noe svar på denne henvendelsen.

Klager tilføyer også: «I samme utgave trykket også Morgenbladet en kommentar av kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen med klare referanser til den svært så belastende saken - der jeg i nær alle riksdekkende medier er eneste navngitte "synder". Avisen har altså viet saken mye plass, uten å informere meg om det eller legge frem for meg hva som ville komme av sterke beskyldninger om meg, og dermed la meg komme til orde i det som i aller høyeste grad gjaldt meg. Jeg anser meg selv for i høyeste grad å ha blitt utsatt for angrep uten å ha fått adgang til tilsvaer.»

VVP 4.1/4.2/4.7

Slik klager ser det, har Morgenbladet heller ikke utvist saklighet og omtanke i publiseringen, «når de omtaler [henne] ved navn, udokumentert og uimotsagt». Klager spør seg hvorvidt det var berettiget å navngi henne. For øvrig reagerer hun på det hun mener er en «kommenterende» tone i intervjuet som «man sjelden ser i nyhetssaker».

TILSVARSRUNDEN:

Morgenbladet avviser at artikkelen er rettet mot klager og innebærer noen brudd på god presseskikk. Redaksjonen forklarer: «Saken (...) er et kombinert intervju og portrett om pressepersonligheten Gard Michalsen og bedriften Medier24. Som aktuell foranledning var det naturlig å ta med avsløringen av @fruhjorth, siden dette var en nyhet denne uken. Morgenbladet har derfor presentert Anders Giæver og Michalsens strategi for å avsløre @fruhjorth. Gard Michalsen fikk saken til gjennomlesning uten å kommentere, kritisere eller rette fremstillingen på dette punkt. I ettertid innser Morgenbladet at Anders Giæver kunne ha fått teksten til gjennomlesning som en av den beskrevne prosedyrens to opphavsmenn, siden gjengivelsen av prosedyren har vist seg å være ufullstendig. Anders Giæver har imidlertid ikke klaget til Morgenbladet direkte eller til PFU. Unøyaktigheten har ingen relevans for spørsmålet om hvorvidt Mina Ghabel Lunde sto bak identiteten @fruhjorth, noe hun innrømmet blant annet på Dagsnytt 18, NRK, onsdag 22.6. Derfor kan vi ikke se at denne opplysningen skulle utløse rett til samtidig imøtegåelse.»

Når det gjelder omtalen av klager ved navn, spør redaksjonen seg «hva Morgenbladet ville oppnådd ved å anonymisere en person som allerede har kommentert saken både på Medier24, i Dagsnytt 18 og på sin åpne Facebook-vegg».

Morgenbladet påpeker at klagers «presisering av at hun var en av seks bidragsyttere til Twitter-kontoen @fruhjorth er gjengitt», samt: «Artikkelen stiller spørsmål til Michalsen om a.) ikke en slik Twitter-konto kan utgjøre en positiv del av ytringsfriheten og b.) om det var nødvendig å gå ut med saken og derigjennom potensielt ødelegge Ghabel Lundes karriere.

Hennes a.) potensielle gode hensikter og b.) vanskelige situasjon er altså nevnt i balanserende øyemed og gjør at artikkelen fremstår som anstendig overfor alle omtalte personer.»

Når det gjelder kontakten med klager, opplyser Morgenbladet at en av deres andre journalister var i kontakt med klager onsdag 22. juni, med spørsmål om intervju om saken, noe klager avsto. For øvrig opplyser Morgenbladet at klager ikke har bedt om tilsvaer i tråd med VVP 4.15.

Hva gjelder påstanden om at intervjuet har en kommenterende tone, så imøtegår Morgenbladet også denne: «Journalister må nødvendigvis oppsummere handlingsforløp og stille spørsmål. At det gjøres i et personlig, fargerikt og levende språk, opphever ikke skillet mellom faktiske opplysninger og kommentar. Lunde har bekreftet det springende punkt i Michalsens sak: At hun brukte Twitter-navnet @fruhjorth for å kommentere Giævers melding.»

For øvrig forklarer Morgenbladet at mangelen på en umiddelbar respons fra redaksjonen på klagers henvendelse skyldes «ferie og permisjon i redaksjonen». I svaret Morgenbladet sendte klager en drøy uke etter henvendelsen, inviterte redaksjonen klager til en minnelig løsning gjennom publiseringen av en rettelse. Morgenbladet opplyste samtidig: «For det første vil Morgenbladet beklage at faktiske feil kom på trykk i intervjuet med Gard Michalsen – og ikke minst beklager vi manglende svar på e-post. Feilen skulle rettes opp før trykk, men en misforståelse mellom journalist og redaksjonssjef førte til at dette ikke ble gjort. Derfor trykker Morgenbladet følgende rettelse i neste nummer av avisen, og feilen er rettet opp på nett[.]» (Se siste side i Morgenbladets tilsvaer for ordlyd i rettelse.)

Morgenbladet opplyser at rettelser på nett skjedde om morgenen tirsdag 5. juli, og rettelser i papiravisen kom ut fredag 8. juli. Redaksjonen skriver: «Vi beklager at det tok lengre tid enn ønskelig før Lunde fikk svar, og før rettelser kom på trykk. At fremstillingen av Medier24s fremgangsmåte var upresis, endrer ikke det faktum at Lunde var den personen som, under Twitter-navnet @fruhjorth, kommenterte Michalsen/Giævers Facebook-oppdatering, noe hun hadde erkjent blant annet i Dagsnytt 18 i løpet av uken før Morgenbladets artikkel sto på trykk. Substansen i saken står altså ved lag.»

Klager reagerer på Morgenbladets argumentasjon knyttet til redaksjonens kontroll av opplysninger og kildekritikk, ettersom det vises til at Gard Michalsen fikk saken til gjennomlesing og ikke hadde noen kommentar, samt at VGs Anders Giæver ikke har klaget. Klager skriver: «Dette underbygger bare det gjennomgående poenget i min klage: at Giæver og Michalsen har en interesse av å fremstille sine metoder som fellende og meg som lite pålitelig og troverdig. Altså forteller Morgenbladet oss at de som har interesse av å sverte meg ikke hadde noen innvendinger på at jeg ble fremstilt som en taper og de som vinnere.» Klager konkluderer: «Morgenbladet har altså enkelt og greit ikke sørget for å kontrollere at opplysninger de publiserer er korrekte.»

Når det gjelder muligheten for å ta til motmæle (jf. VVP 4.14), kan klager heller ikke se hvilken relevans det har for den påklagede publiseringen at hun ble tilbudt intervju i en annen sammenheng.

For øvrig frafaller klager anførselen om brudd på VVP 4.7 omtalt i klagen. Klager forklarer:
«[J]eg forstår at det ville kaste et uheldig lys og mistanke over mine kolleger i Etterbørs
dersom jeg ble omtalt som “en mediejournalist i DN”.»

Morgenbladet har etter dette ikke hatt ytterligere kommentarer.